

SISÄLLYSLUETTELO

Vanhusneuvosto pöytäkirja 10.06.2020

Pöytäkirjan kansilehti	1
1 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus	3
2 § Työjärjestyksen hyväksyminen	4
3 § Edellisen kokouksen pöytäkirjan tarkastaminen	5
4 § Apulaiskaupunginjohtaja Riikka Åstrandin tervehdys	6
5 § Eläkeläisjärjestöjen tilanne ja tehtävät korona-aikana	7
6 § Armas-festivaali	8
7 § Vuoden vantaalainen vanhusteko -palkinto 2020	9
8 § Vanhusneuvoston kannanotto Vantaan kaupungin talousarvioon vuodelle 2021	10
9 § Selvitys vanhuspalvelujen kokonaisuudesta	12
10 § Kaupungin toimialojen ja seurakuntayhtymän ajankohtaiset asiat	14
11 § Tiedoksi merkittävät asiat	17
12 § Vanhusneuvoston jäljellä olevan kauden 2020-2021 toimintasuunnitelma	18

Vanhusneuvoston kokous 3/2020

Aika: 10.6.2020 klo 13:02–15:48

Paikka: Kaupungintalo, valtuustosali (Asematie 7, 01300 Vantaa)

Osallistujat

Jäsenet		Varajäsenet	
Särkelä Jussi, puheenjohtaja	x	Koskinen Jouko	
Huvila Raimo, varapuheenjohtaja	x 13:02–15:15	Räisänen Pertti	
Salmenkivi Eija	x	Salmenkaita Maija	
Liimatainen Heimo	x	Natunen Tuula	
Lahtinen Timo	x	Tiihonen Arto	
Söderberg Reijo	x	Nordlund Ritva	
Lauren Leena	x	Mansner Peter	
Hakanen Paula	x	Laaksonen Sirkka	
Peltonen Varpu	x	Salasto Riitta	
Forsberg Pirkko	x	Mäkynen Leila	
Savela Eija	x	Salmi-Meh-tonen Sirkka	
Palomaa Ulla-Stina	x	Sandell Håkan	
Asiantuntijaedustajat	x (etäyhteys)	Vara-asiantuntijaedustajat	
Salminen Mariela, diakoni		Valve Katri, diakonia- ja yhteiskuntatyön asiantuntija	
Seurakuntayhtymä		Vantaan seurakuntayhtymä	
Hakala Jutta, kulttuurituottaja	x (etäyhteys)	Pakarinen Anne, erityisliikunnan suunnittelija	
Kaupunkikulttuurin toimiala		Kaupunkikulttuurin toimiala	
Pasanen Emmi, liikennejärjestelmäinsinööri	x	Hankivuo Petteri, kiinteistökehityspäällikkö	
Kaupunkiympäristön toimiala		Kaupunkiympäristön toimiala	
Mattsson, Nicole, ruotsinkielisten palvelujen koordinaattori	x	Vikström Anders, ruotsinkielisen palvelualueen johtaja	
Kasvatuksen ja oppimisen toimiala		Kasvatuksen ja oppimisen toimiala	
Lahnalampi- Lahtinen Minna, vanhus- ja vammaispalvelujen johtaja	x	Kulmala Taina, toimintaterapian esimies	
Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala, vanhus- ja vammaispalvelut		Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala, terveystyöpalvelut	
Eläkejärjestöjen edustajat		Eläkejärjestöjen varaedustajat	
Irma Sihvonen / Eläkeliitto ry	x	Sylvi Merta-Junkkari / Eläkeliitto ry	
Ari Martinaho / Eläkeläiset ry	x	Ilona Rosenlund / Eläkeläiset ry	
Taisto Mäntynen / Eläkkeensaajat ry	x (etäyhteys)	Jari Eklund/ Eläkkeensaajat ry	
Leila Nuotio / Kansalliset Seniorit ry		Ruben Karlsson/ Svenska Pensionärer rf	
Seppo Piitulainen / Vantaan kristilliset eläkeläiset ry	x	- / Julkisen alan eläkeläiset ry	
Anneli Karhunen / Opetusalan Seniorijärjestö OSJ ry	x 13:19–15:48	Taina Kulusjärvi-Touray / Opetusalan Seniorijärjestö OSJ ry	
Muut osallistujat			
Ritva Nyberg, kehittämisspäälikkö, Kaupunkikulttuurin toimiala		x	
Nina Salminen, hallintoasiantuntija, Kaupunkikulttuurin toimiala		x 13:02–15.30	
Riikka Åstrand, apulaiskaupunginjohtaja, Kaupunkikulttuurin		x 13:02–14.30 asti	

toimiala	
Anu Anttila, suunnittelija, sihteeri	x

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Todettiin

Allekirjoitukset

Puheenjohtaja Jussi Särkelä

Pöytäkirjanpitäjä Anu Anttila

Pöytäkirja tarkastetaan seuraavassa kokouksessa (16.9.2020).



1 §

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Vanhusneuvosto 10.6.2020 § 1

Esitys:

Todetaan kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.



2 §

Työjärjestyksen hyväksyminen

Vanhusneuvosto 10.6.2020 § 2

Esitys:

Hyväksytään esityslista kokouksen työjärjestykseksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.



3 §

Edellisen kokouksen pöytäkirjan tarkastaminen

Vanhusneuvosto 10.6.2020 § 3

Esitys:

Hyväksytään edellisen kokouksen (12.2.) pöytäkirja.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.



4 §

Apulaiskaupunginjohtaja Riikka Åstrandin tervehdys

VD/8791/00.02.03.00/2019

RÅ

Kaupungin organisaatiouudistuksessa muodostettiin uusi kaupunkikulttuurin toimiala, jonne myös vaikuttamistoimielimet svenska kommitténia lukuun ottamatta sijoitettiin. Uusi apulaiskaupunginjohtaja Riikka Åstrand esittäytyi vanhusneuvostolle ja kertoi lyhyesti uuden toimialan tehtävistä ja vastuista.

Korona-ajan vaikutuksesta kriisijohtamiseen Åstrand totesi, että erityisesti riskiryhmiä on pyritty huomioimaan palveluissa. Hän mainitsi mieleenpainuvana kokemuksena mm. yli 85-vuotiaille vantaalaisille tehdyt puhelinsoitot, joiden kautta on löydetty ja pystytty auttamaan apua tarvitsevia vanhuksia esimerkiksi kaupassakäynnissä ja apteekkiasioinnissa. Apulaiskaupunginjohtaja myös kiitti vanhusneuvostoa aktiivisuudesta todeten, että mahdollinen kaupunginhallituksen edustus vanhusneuvostossa tuo sille parempaa näkyvyyttä päätöksentekokoelimissä ja edesauttaa entistä aktiivisempaa vuoropuhelua.

Keskustelussa kiinnitettiin huomiota siihen, että ikäihmiset ovat nopeasti kasvava asukasryhmä, josta iso osa on omassa ympäristössään vaikuttavia aktiivisia toimijoita, ja vain pieni osa on vanhus- ja vammaispalvelujen asiakkaita. Kaikkien näkemys on tärkeää ottaa huomioon päätöksenteossa.

Vanhusneuvosto 10.6.2020 § 4

Esitys:

Merkitään tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.



5 §

Eläkeläisjärjestöjen tilanne ja tehtävät korona-aikana

VD/8791/00.02.03.00/2019

JS

Koronaepidemian aiheuttama poikkeusaika on vaikuttanut järjestöjen kokoontumiseen ja sen myötä myös eläkeläisjärjestöjen toimintaan. Järjestöillä on tärkeä tehtävä ikäihmisten hyvinvoinnin ylläpitämisessä. Keskustellaan yhdessä eläkeläisjärjestöjen tilanteesta ja pohditaan, miten niiden toimintaa voisi tukea ja kehittää vastaamaan uutta tilannetta. Puheenjohtaja Jussi Särkelä vetää keskustelun.

Vanhusneuvosto 10.6.2020 § 5

Esitys:

Merkitään tiedoksi.

Käsittely:

Keskustelussa todettiin koronan yllättäneen järjestöt poikkeustilaan valmistautumattomina. Ikäihmisten järjestötoiminta on paljolti kulttuuri- ja harrastustoimintaa, jonka keskeytyessä maaliskuussa yhtäkkiä moni jäi yksin tyhjän päälle. Digitaalista osallistumista ei pystytty hyödyntämään kovin paljon laitteiden puuttuessa. Tavoitteeksi onkin otettava järjestöjen toiminnan uudelleen käynnistäminen ja syrjään jääneen suuren joukon saaminen taas mukaan.

Vanhusneuvostosta nousi esille ehdotus järjestää syksyllä vantaalaisten vanhusjärjestöjen (31) kanssa keskustelutilaisuus, jonka tavoitteeksi asetetaan järjestöjen toiminnan päivittäminen ja eteenpäin vieminen. Ehdotus sai kannatusta. Koska kolmasosalla järjestöistä ei ole digitaalisia kanavia käytössään, viestintä pitää hoitaa sanomalehti-ilmoituksella ja kirjeitse. Keskustelussa todettiin myös, että ikäihmisillä on suuri tarve kokoontua, ja ehdotettiin että Länsi-Vantaalla (Martinlaakso ja Myyrmäki) kartoitetaan taloyhtiöiden kerhohuoneet ja selvitetään, löytyykö niistä sopivia kokoontumistiloja.

Päätös:

Päätettiin kutsua eläkeläisjärjestöt yhteiseen kokoontumiseen syksyllä heti, kun se on mahdollista. Tilaisuus järjestetään yhteistyössä vanhusneuvoston tulevan koordinaattorin kanssa. Tilaisuudessa käsitellään toiminnan kannalta yhteisiä ja olennaisia asioita.



6 §

Armas-festivaali

VD/8791/00.02.03.00/2019

JH

Armas-festivaali, pohjustusta, Jutta Hakala

Armas-festivaali järjestetään 1.-14.10.2020. Suunnitteilla on ohjelmaa senioreille mm. opastuksia ja työpajoja museoihin sekä virtuaalista ohjelmaa ja pihakonsertteja palvelutalojen ja vanhustenkeskusten asukkaille. Esittelydiat tallennetaan extranettiin.

Vanhusneuvosto 10.6.2020 § 6

Esitys:

Keskustellaan ja merkitään tiedoksi.

Käsittely:

Kulttuurituottaja Jutta Hakala suunnittelee ARMAS-festivaalia ja pääjuhlaa. Hän kertoi festivaalin suunnittelusta ja alustavasta ohjelmasta, johon sisältyy uutuutena mm. lasten ja seniorien yhteisiä työpajoja opastuksia ja ohjattuja mobiilipelituokiot historiallisissa ympäristöissä. Yhteistyötä tehdään myös asukastilojen ja entistä tiiviimmin eläkeläisyhdistysten kanssa. Poikkeusolojen jatkuessa suunnitteilla on virtuaalinen avajaisohjelma, joka korvaa perinteisesti messuilla olleen ARMAS-juhlan. Se toteutetaan vanhustenviikon alkupäässä Martinuksessa livestriimattuna. Virtuaalijuhlaa pääsevät kaikki mukaan suunnittelemaan. Toinen mahdollisuus on järjestää pieniä juhlia samaan aikaan eri puolilla Vantaata, jotta kaikki pääsevät oikeasti osallistumaan.

ARMAS-festivaalin ja vanhustenviikon samanaikaisuudesta ja eri tapahtumien osittaisesta päällekkäisyydestä virisi vilkas keskustelu. Päätettiin, että vanhustenviikon pääjuhlaa käsitellään vielä syksyn kokouksessa ja tehdään suunnitelma, jotta siitä saataisiin kaikki ikäihmiset yhdistävä tapahtuma.

Vanhusneuvoston terveiset kulttuuripalveluille: toiveena on järjestää ikäihmisten taidenäyttely sellaiseen paikkaan, jossa ihmiset käyvät (näyttelyn ei tarvitse liittyä juhlaan).

Päätös:

Keskusteltiin ja merkittiin tiedoksi.



7 §

Vuoden vantaalainen vanhusteko -palkinto 2020

VD/1693/07.02.02.02/2019

JS/AA

Vanhusneuvosto jakoi vuonna 2019 ensimmäistä kertaa Vuoden vantaalainen vanhusteko -tunnustuksen. Sen sai Menokaveri-toiminta. Tunnustus myönnetään vuosittain teolle, joka on lisännyt vantaalaisten ikäihmisten hyvinvointia tai muutoin vaikuttanut positiivisesti ikäihmisten asioihin Vantaalla. Vanhusneuvosto valitsee keskuudestaan raadin, joka valitsee palkinnon saajan. Puheenjohtaja Jussi Särkelä esittelee.

Vanhusneuvosto 10.6.2020 §6

Esitys:

Valitaan raatiin edustajat ja merkitään tiedoksi.

Päätös:

Raatiin valittiin apulaiskaupunginjohtaja Riikka Åstrand puheenjohtajaksi, jäseniksi vanhusneuvoston puheenjohtaja Jussi Särkelä, varapuheenjohtaja Raimo Huvila sekä Eija Salmenkivi ja sihteeriksi vanhusneuvoston koordinaattori. Palkinnon saaja päätetään vanhusneuvoston kokouksessa 16.9. ja se jaetaan ARMAS-juhlan aloitusjuhlassa Martinus-salissa 3.10. Merkittiin päätös tiedoksi.



8 §

Vanhusneuvoston kannanotto Vantaan kaupungin talousarvioon vuodelle 2021

VD/8791/00.02.03.00/2019

JS

Koronavirusepidemian vaikutukset kuntatalouteen ovat merkittäviä. Vantaan vuoden 2021 talousarvion valmistelun pohjaksi laadittu ns. tekninen kehys perustuu epävarmoihin tietoihin koronan vaikutuksista eikä siinä ole vielä ennakoitu kaikkia tulevia tuloja ja menoja kuten verotulojen kehitystä, valtion tukea kunnille ja työllisyyttä. Epidemia vaikuttaa kuntatalouteen suoraan erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon menojen kasvuna. Taloutta tarkastellaan normaalia useammin, ja lopullisesta vuoden 2021 talousarviosta ja taloussuunnitelmasta kaupunginvaltuusto päättää marraskuussa.

Puheenjohtaja Jussi Särkelä esittelee luonnoksen vanhusneuvoston kannanotoksi Vantaan talousarvioon.

KANNAOTTO: KAUPUNGIN TALOUSARVIO VUODELLE 2021

Koronavirus COVID-19 seurauksena talous koko valtakunnassa on joutunut vaikeiden ratkaisujen eteen. Erityisen vaikea on Vantaan tilanne, koska kaupungin tulorahoituksesta valtionosuudet ovat keskimääräistä huomattavasti pienemmät.

Vanhusneuvosto pitää tärkeänä, että välttämättömät talouden niukentamistoimet eivät kohdistu vanhuspalveluihin. Niissä ei ole ns. säästövaraa, vaan ne on tähänkin saakka toteutettu lain edellyttämässä minimissä.

Vanhusneuvosto pitää tärkeänä, että ikäihmisten ja kaupungin päättävien elinten vuorovaikutusta vahvistetaan nykyisestä. Tämä tarkoittaa Vanhusneuvoston toimintaedellytysten turvaamista. Kuntalain § 27 mukaan "Vanhusneuvostolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen taikka heidän tarvitsemiensa palvelujen kannalta." Lisäksi Vanhuspalvelulain §:t 5 ja 6 edellyttävät, että Vanhusneuvosto osallistuu ikääntyneen väestön hyvinvoinnin suunnitteluun ja seurantaan sekä osallistuu palvelujen riittävyyden ja laadun arviointiin.

Lait edellyttävät, että vanhusneuvostolla on näihin tehtäviin riittävät resurssit. Vantaalla tilanne korjaantui lain edellyttämälle tasolle vasta kaksi vuotta sitten, kun se sai puolipäivätoimisen toimihenkilön valmistelevaan vanhusneuvostossa käsiteltäviä asioita, toimimaan kokouksissa niiden esittelijänä ja kokoussihteerinä. Tällä hetkellä tätä tointa ei hoida kukaan.

Vanhusneuvosto pitää tärkeänä Kuntalain § 11 velvoitetta. Ikäihmisten tarpeet tulee nähdä kokonaisuutena, johon kuuluvat vapaa-ajan ja sivistystarpeiden, kulttuuritoiminta jne. kaikki kaupungissa tapahtuva toiminta ja palvelut. Asennetasolla on vielä paljon tehtävää sen eteen, että vanhukset nähdään vain sosiaali- ja terveystalouden palvelujen käyttäjinä. Todellinen elämä on aivan muuta.

Vanhusneuvosto esittää, että

1) Vanhusneuvostolle varattuun talousarvioon sisällytetään mahdollisuus järjestää kaksi seminaaria vuoden 2021 aikana. Toinen seminaari käsittelee muisti- ja ikäystävällistä kaupunkia ja toinen vanhusneuvoston sijoittumista luontevaksi osaksi kaupungin hallinnon suunnittelu- ja päätöksentekoprosessiin,



2) Vanhusneuvostoon sijoitetaan asiantuntijatasoinen toimi, jonka tehtävänä on keskittyä ikäihmisten tarpeisiin kohderyhmän esiintuomana, toimia vanhusneuvoston esittelijänä ja sihteerinä sekä yhteistyökumppanina kaupungin hallintoelinten kanssa. Näin palaute ikäihmisten elämästä välittyisi suoraan päätöksentekoon ja toisinpäin, tieto kaupungin ikäpolitiikasta välittyisi ikäihmisille.

Vantaan vanhusneuvosto 10. kesäkuuta 2020

Vanhusneuvosto 10.6.2020 § 8

Esitys:

Merkitään tiedoksi.

Käsittely:

Puheenjohtaja luki kannanoton ääneen todeten, että sen laatiminen annetussa hyvin lyhyessä ajassa oli mahdoton tehtävä ja että vanhusneuvostolla pitäisi olla aito mahdollisuus vaikuttaa talousarvioon. Jäsenten kanta kannanottoon oli myönteinen.

Päätös:

Hyväksyttiin kanta talousarvioon sillä muutoksella, että kakkoskohta otettiin pois.



VD/8791/00.02.03.00/2019

ML-L/AA

Vanhus- ja vammaispalvelut ovat laatineet selvityksen vanhuspalvelujen kokonaisuudesta. Vuoden 2020 käyttösuunnitelmaan kaupungin valtuusto asetti vanhus- ja vammaispalveluille vaateen laatia selvitys, jossa kuvataan vanhuspalvelujen kokonaisuus; nykyiset asiakasmäärät yksiköittäin, henkilökuntasuhde, hinta, laatu sekä tulevaisuuden palvelukysynnän kasvun aiheuttamien palveluiden määrällinen lisäystarve. Näiden lisäksi selvityksessä kuvataan oman palvelutuotannon ja ostopalvelujen kustannukset. Selvityksen osaksi on lisäksi laadittu valtuustoon vaateesta toimenpideohjelma ikääntyneiden erilaisten asumisratkaisujen toteuttamiseksi. Selvityksen perusteella on laadittu alustava vanhuspalvelujen kehittämisstrategia, joka täsmentyy vuosittaisessa käyttösuunnitelmassa. Kehittämisstrategia liitetään osaksi taloussuunnitelmakautta (2021-2024) ja ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelman (2018-2022) toimenpideohjelmaa. Selvityksessä esitetään asiakas-, päätös- ja potilasmäärät sekä vakanssien määrä vuoden 2019 osalta. Oman toiminnan ja ostopalvelujen kustannukset ovat vuoden 2018 Kuusikko-raportin mukaan, joka on viimeisin julkaistu vertailutieto.

Kokonaisselvitykseen on lisäksi yhdistetty lakisääteinen vuosittain raportoitava Vanhuspalvelujen riittävyys ja laatu -raportti vuodelta 2019. Vanhuspalvelulain 6 §:n mukaan kunnan sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen on vuosittain arvioitava iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien sosiaalipalvelujen riittävyyttä ja laatua alueellaan. Palvelujen laadun ja riittävyyden arvioimiseksi kunnan on kerättävä säännöllisesti palautetta palveluja käyttäviltä, heidän omaisiltaan ja läheisiltään sekä kunnan henkilöstöltä. Lisäksi kunnan on koottava tiedot palveluihin käytetyistä taloudellisista voimavaroista sekä henkilöstön määrästä ja koulutuksesta. Arvioinnissa on myös otettava huomioon sosiaaliasiamiehen vuosittaisessa selvityksessä esitetyt havainnot.

Palvelujen saatavuus on vuoden 2019 aikana toteutunut lain edellyttämällä tavalla. Palvelujen odotusajat ovat Vantaalla olleet normien mukaisia niin palvelutarpeen arvioinnissa, omaishoidontuessa, kotihoidossa kuin pitkäaikaisessa ympärivuorokautisessa hoivassakin. Vanhuspalveluiden laatua arvioidaan asiakaspalautteen ja asiakastytytyväisyyden, RAI-arviointimittarin, henkilöstöltä kerätyn palautteen, potilas- ja asiakasturvallisuusilmoitusten sekä esimerkiksi sosiaali- ja potilasasiamiehen vuosittain antaman selvityksen perusteella.

Vanhus- ja vammaispalvelujen johtaja esittelee raporttia, jossa on kuvattu vanhuspalvelujen kokonaisuus ja arvioitu vanhuspalvelulain 6 §:n edellyttämällä tavalla palveluiden riittävyyden ja laadun toteutumista Vantaalla vuonna 2019.

Vanhusneuvosto 10.6.2020 § 9

Esitys:

Päätetään merkitä tiedoksi.

Käsittely:

Laaja esittelyaineisto löytyy Extranetistä. Lahnalampi-Lahtisen selostus tiivistetysti: vantaalaisista yli 75-vuotiaista yli 80 % on normaalipalveluiden käyttäjiä - ei vanhus- ja vammaispalvelujen, jossa kaikki palvelut perustuvat päätökseen. Palveluja on kyetty järjestämään lakisääteisessä ajassa (3 kk) niitä tarvitseville ja Vantaalla on myös toteutunut hyvin asiakkaan ja omaisen mukana olo vanhuksen

palveluntarpeen arvioinnissa. Lahnalampi-Lahtinen totesi, että palvelujen arvioinnissa vanhusneuvoston rooli on tärkeä, mutta osallisuutta palvelujen suunnittelussa pitää parantaa, esimerkkinä Tikkurilaan tulevan vanhustenkeskuksen yhteisökylä ja muut vanhustenkeskukset sitä mukaa, kun niitä rakennetaan. Määrärahoja vanhuspalveluihin Vantaa käyttää vähiten, 9987 € per 75-vuotias. Vantaa kuitenkin vanhenee nopeiten, joten määrärahatarve kasvaa ja tarvitaan lähes 10 miljoonaa euroa lisää/vuosi, jotta kyetään pitämään nykyinen peittävyys.

Keskustelussa todettiin tarve rakentaa toimiva kokonaisuus niukkenevien resurssien varaan. Huolta herätti terveysasemien tilanne, tiedonkulku, saattohoito sekä kotihoidon ja kotona asuvien muistisairaiden tilanne. Muistisairaiden tukemiseksi peräänkuulutettiin muisti- ja ikäystävällisen kunnan eteenpäin viemistä ei vain pilottina, vaan pitkäjänteisenä hallintorajat ylittävänä yhteistyönä. Alla oleva dia (löytyy myös Extranetissä olevasta diaesityksestä, no. 27) tiivistää palvelujen kokonaisuuden.

Vanhusen hyvinvoinnin ja toimintakyvyn tukemisessa on mukana koko kaupunki



Päätös:

Kuultiin Minna Lahnalampi-Lahtisen selonteko ja todettiin, että Vantaalla palvelut ovat asianmukaisella tasolla. Lisäksi todettiin, että ikä- ja muistiystävällinen kunta -pilotteihin vanhusneuvoston edustajat olisi hyvä saada mukaan. Merkittiin päätös tiedoksi.

Liite:

Selvitys vanhuspalvelujen kokonaisuudesta

Lisätiedot:

vanhus- ja vammaispalvelujen johtaja Minna Lahnalampi-Lahtinen, puh. 050 312 1815, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi



Vanhusneuvoston asiantuntijaedustajat Vantaan kaupungin eri toimialoilta sekä Vantaan seurakuntayhtymästä esittelevät lyhyesti oman toimialansa/seurakuntayhtymän ajankohtaisia asioita, jotka saattaisivat kiinnostaa vanhusneuvostoa.

Käsittely:

Sosiaali- ja terveystoimi: vanhus- ja vammaispalvelujen johtaja Minna Lahnalampi-Lahtinen esitteli ikääntyneiden kuntouttavan päivätoiminnan hankintaa sekä erityisasumisen valvontaraportin vuodelta 2019.

Ikääntyneiden kuntouttavan päivätoiminnan hankinta

Kunnan on toteutettava ikääntyneiden palvelut niin, että ne tukevat iäkkään henkilön hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä, itsenäistä suoriutumista ja osallisuutta. Muun palvelutarpeen ennalta ehkäisemiseksi on kiinnitettävä huomiota erityisesti kuntoutumista edistäviin ja kotiin annettaviin palveluihin.

Ikääntyneiden kuntouttavan päivätoiminnan järjestäminen ei ole lakisääteistä, mutta kunnan on järjestettävä omaishoidon vapaat ja yksi järjestämisen tapa on kuntouttava päivätoiminta.

Kuntouttava päivätoiminta on arkea aktivoivaa toimintaa, joka tukee ja edistää kotona asuvan terveyttä, hyvinvointia, ylläpitää toimintakykyä ja omatoimisuutta lisäten turvallisuutta. Päivätoiminta tuo vaihtelua elämään ja rikastuttaa vanhuksen arkea, sekä tukee omaisten ja omaishoitajien jaksamista. Lisäksi kotona asumisen tukeminen ehkäisee ja siirtää kalliiseen tehostettuun palveluasumiseen tai laitoshoitoon joutumista, joten myös taloudellisesta näkökulmasta kuntouttavan päivätoiminnan järjestäminen on perusteltua.

Asiakkaat ovat kotona asuvia ja pääsääntöisesti yli 65-vuotiaita. Suurin osa heistä on muistisairaita. Osa asiakkaista voi olla nuorempia, tällöin heillä on diagnosoitu muistisairaus tai muu toimintakykyä alentava sairaus tai sosiaalisen tuen tarve kuten yksinäisyys. Asiakkaissa on myös omaishoidettavia, jotka tulevat päivätoimintaan omaishoitajan vapaapäivän ajaksi ja osastoilta kotiutuvia asiakkaita, jotka ovat palvelussa pääsääntöisesti lyhemmän ajan. Kuntouttava päivätoiminta on tavoitteellista toimintaa, jossa asiakkaalle tehdään yksilöllinen päiväaikaisen toiminnan suunnitelma.

Kilpailuttaminen

Vantaalla järjestetään omana toimintana kuntouttavaa päivätoimintaa vanhuksille, mutta kaupungin oma toiminta ei kata koko tarvetta. Marjatta-Säätiö ry tuottaa kaupungille vanhusten avointa päivätoimintaa. Avoimen päivätoiminnan sijaan Vantaan kaupunki kohdentaa hankintaa tavoitteelliseen kuntouttavaan päivätoimintaan, jota palvelutarpeeseen perustuen myönnetään asiakaskohtaisella päätöksellä. Ikääntyneiden kuntouttavaan päivätoimintaan on jonossa noin 100 asiakasta.

Vantaan kaupungilla on tiloja, jossa voidaan järjestää päivätoimintaa. Näin saadaan tilat hyötykäyttöön ja voidaan ostaa palvelua edullisemmin, kun palveluntuottajan ei tarvitse investoida omiin tiloihin.

Ostojen arvo on noin 205.000 euroa vuodessa, eli 820.000 euroa neljän vuoden ajalla. Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 1397/2016 mukaan hankintayksiköiden on kilpailutettava



hankintansa siten kuin hankintalaissa säädetään. Hankintalain kilpailuttamisvelvollisuus koskee sosiaali- ja terveystalouksia, joiden arvo on vähintään 400.000 euroa (hankintalaki 25 §).

Hallintosäännön 10 luvun 1 §:n mukaan lautakunta tehtäväalueellaan päättää palvelutuotannon avaamisesta kilpailutukselle.

Vanhus- ja vammaispalvelujen Erityisasumisen valvontaraportti vuodelta 2019

Vantaan Vanhus- ja vammaispalvelujen Erityisasumisen laadunvalvontaa vuonna 2019 on toteutettu vanhus- ja vammaisten palveluasumisen sekä tehostetun palveluasumisen yksiköihin niin kunnan omissa yksiköissä kuin ostopalveluissa. Palvelun laatuvaatimukset määrittävät ennen kaikkea palvelulle laadittu palvelukuvaus sekä muut kilpailutuksen yhteydessä määritellyt sopimusehdot. Palvelukuvaukset sekä näin ollen palvelun laadun vaateet ovat Vantaan vanhus- ja vammaispalveluissa yhtenevät sekä kunnan omassa toiminnassa että ostopalveluissa. Asumista voidaan järjestää myös perhehoitona ja myös tämä kuuluu erityisasumisen laadunvalvonnan piiriin.

Kunnalla on velvollisuus valvoa sekä yksityisten palveluntuottajien toimintaa (laki yksityisten sosiaalipalveluiden valvonnasta) että kaupungin itse tuottamaa toimintaa. Yksityisen sosiaalipalvelun toteuttamisessa on lisäksi noudatettava sitä mitä asiakaslaissa ja muutoin sosiaalipalveluista on säädetty. Yksityisten sosiaalipalvelujen on perustuttava sopimukseen tai kunnan tekemään hallintopäätökseen sekä asiakaslain mukaisesti laadittuun palvelu-, hoito-, huolto- tai kuntoutussuunnitelmaan taikka muuhun vastaavaan suunnitelmaan. Yksityisistä sosiaalipalveluista annetussa laissa valvontavastuu on määritelty kunnan toimielimelle tai sen määräämälle viranhaltijalle (1 luku 3§). Vantaalla sosiaali- ja terveyslautakunta on delegoinut valvontavastuun Erityisasumisen palvelupäällikölle. Käytännössä laadunvalvontaa toteutetaan moniammatillisena yhteistyönä.

Kunnan tehtävänä on valvoa, että asiakas saa hoito- ja palvelusuunnitelman ja tehtyjen palvelupäätösten mukaiset palvelut. Kunnalla on myös ensisijainen vastuu toiminnan lainmukaisuuden ja asianmukaisuuden seurannasta ja valvonnasta. Mahdollisiin epäkohtiin on puututtava viiveettä. Valvontavastuu koskee kaikkea kunnan järjestämistä palveluilla olevaa toimintaa.

Käytännön valvontatyötä toteutetaan Vanhus- ja vammaispalvelujen asumispalveluissa useilla eri tavoilla: ennalta ilmoitettuun sekä ennalta ilmoittamattomien valvontakäynnien, tarkastuskäynnien, asiakas-, omais- ja työntekijähaastatteluin sekä asiakaspalautteen, muistutusten ja kanteluiden käsittelyjen avulla. Valvonnan toteutumisesta tuotetaan vuosittain valvontaraportti sosiaali- ja terveyslautakunnalle.

Laadunvalvonta toteutetaan vuosittain laadittavan laadunvalvontasuunnitelman mukaisesti. Vuonna 2019 valvontaa ja valvontakäytänteitä tehostettiin ja kehitettiin määrätietoisesti. Ikäntyneiden tehostetun palveluasumisen laadunvalvonnan lisäksi aloitettiin myös palvelutalotoiminnan ja vammaisten asumispalvelujen systemaattinen ja suunnitelmallinen laadunvalvonta. Lisäksi selkeytettiin palautteiden käsittelyn ja vastineiden laatimisen prosessia.

Sosiaali- ja terveyslautakunta (25.2.2019 § 9) edellytti ennalta ilmoittamattomien valvontakäyntien tekemisen jokaiseen oman toiminnan, ostopalveluna hankittuihin sekä muihin valvonnan piirissä oleviin tehostetun palveluasumisen yksiköihin vuoden loppuun mennessä ja niistä raportoidaan lautakunnalle kuukausittain. Kaikkiin Vantaan alueella sijaitseviin vanhus- ja vammaispalvelujen asumisyksiköihin (sekä ostopalveluyksiköt että kaupungin omat yksiköt) tehtiin vuoden 2019 aikana vähintään kaksi varsinaista valvontakäyntiä: ennalta ilmoittamaton valvontakäynti ja ennalta ilmoitettu valvontakäynti. Yhteensä



valvontakäyntejä tehtiin vuoden 2019 aikana 161 kertaa. Valvontakäyntien tuloksista on raportoitu maaliskuusta 2019 alkaen kuukausittain sosiaali- ja terveyslautakunnalle.

Vuoden 2019 kuluessa tehtyjen valvontakäyntien perusteella voidaan todeta, että Vantaan alueella vanhusten ja vammaisten erityisasuminen toteutuu pääosin hyvin laadukkaasti. Vuoden kuluessa havaittiin puutteita mm. luvan mukaisen henkilöstömitoituksen toteutumisessa, henkilöstön osaamisessa sekä turvallisen lääkehoidon toteutumisessa. Havaittuihin puutteisiin on tartuttu nopeasti ja tehty tarvittavia korjauksia sekä kehittämistoimenpiteitä. Kunnan omassa ja ostopalveluina tuotettavissa palveluissa ei olla havaittu eroavaisuuksia laatupoikkeamien välillä.

Valvontaraportti vuodelta 2019 on ollut tutustuttavana ja kommentoitavana sähköpostitse sekä vanhus- että vammaisneuvostoissa. Vanhus- ja vammaisneuvostot eivät ole kokoontuneet koronapandemia johdosta. Vanhusneuvoston puheenjohtaja on antanut lausunnon ja pitää raporttia hyvänä. Vammaisneuvosto on antanut lausunnon ja pitää raporttia hyvänä. Vammaisneuvoston kommentit liitteenä.

Lahnalampi-Lahtinen totesi, että viranomaisvalvonnan rinnalla omaisten ja läheisten tekemällä valvonnalla on myös suuri merkitys siinä, että epäkohdista saadaan tieto ja tilanne korjattua.

Vantaan seurakuntayhtymä: Mariela Salminen kertoi Vantaan kaupungin ja seurakunnan yhteisestä ruoka-apumallista todeten, että seurakunta on ollut etulinjassa vastaamassa hätään ja mm. päivystänyt ja vienyt ruokakasseja kotiin tarvitseville.

Kasvatuksen ja opetuksen toimialan uusi edustaja Nicole Mattsson esittäytyi ja esitteli kasvatuksen ja oppimisen toimialaa tarjoten yhteistyötä svenskspråkig servicen kanssa ja toivoen, että myös ruotsinkieliset järjestöt otetaan huomioon.

Vanhusneuvosto 10.6.2020 § 10

Esitys:

Merkitään tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.



11 §

Tiedoksi merkittävät asiat

Vanhusneuvosto 10.6.2020 § 11

1. Vanhus- ja vammaisneuvostojen koordinaattorin paikka on auki.
2. Antero Eerola ja 15 muuta valtuutettua ovat tehneet seuraavan valtuustoaloitteen 18.5.2020 kokouksessa: Vantaalla käynnistettävä ikäihmisten digitaalisten taitojen ohjelma. Aloite löytyy Extranetistä.
3. Tampere tai Oulu on järjestämässä kuusikkokuntien vanhusneuvostojen (työvaliokuntien) tapaamista syksyllä, kun tilanne sallii. Vantaalta on tiedusteltu kiinnostusta osallistua tapaamiseen. Se voidaan järjestää myös virtuaalisesti, jos fyysinen tapaaminen ei ole mahdollinen.

Seuraava ja syksyn ensimmäinen kokous pidetään 16.9. klo 13.15-16 Vantaan kaupungintalon valtuustosalissa (Asematie 7).

Eesitys:

Merkitään tiedoksi.

Päätös:

Päätettiin, että Vantaan vanhusneuvoston edustajat osallistuvat kuusikkokuntien tapaamiseen ja merkittiin päätös tiedoksi.



12 § Vanhusneuvoston jäljellä olevan kauden 2020-2021 toimintasuunnitelma

VD/8791/00.02.03.00/2019

JS/AA

Vanhusneuvosto hyväksyi vuoden 2020 toimintasuunnitelman kokouksessaan 12.12.2019. Sitä on tarpeen päivittää, sillä koronavirusepidemian vuoksi vanhusneuvosto ei ole voinut kokoontua suunnitellusti kevään aikana. Myös syksyllä voi olla kokoontumisrajoituksia. Muokataan suunnitelmaa koko jäljellä olevan toimintakauden (syksy 2019-keväät2021) osalta tämänhetkisen tiedon pohjalta.

Vanhusneuvosto 10.6.2020 § 12

Esitys:

Päivitetään toimintasuunnitelma ja merkitään tiedoksi.

Käsittely:

Tarkasteltiin kuluvan vuoden toimintasuunnitelmaa todeten, että koska keväällä jäi kokouksia pitämättä koronan vuoksi, jatketaan sen toteutusta syksyllä ja täydennetään esille nousseilla teemoilla. Sellaisia ovat ainakin:

- Muisti- ja ikäystävällinen kunta (Muistikylä), josta mahdollisesti seminaari
- Vanhusneuvosto vaikuttamis- ja vuorovaikutuselimenä
- Yhteinen pöytä ja miten siihen vaikutetaan
- Tietopalveluyksikön esitys teemasta *miksi Vantaa vanhenee nopeiten?*

Päätös:

Toteutetaan nykyistä suunnitelmaa täydennettyä ensi talven ja kevään aikana ja siirretään sen takarajaa toukokuulle 2021. Merkittiin päätös tiedoksi.

Liitteet:

- Vanhusneuvoston toimintasuunnitelma vuodelle 2020